

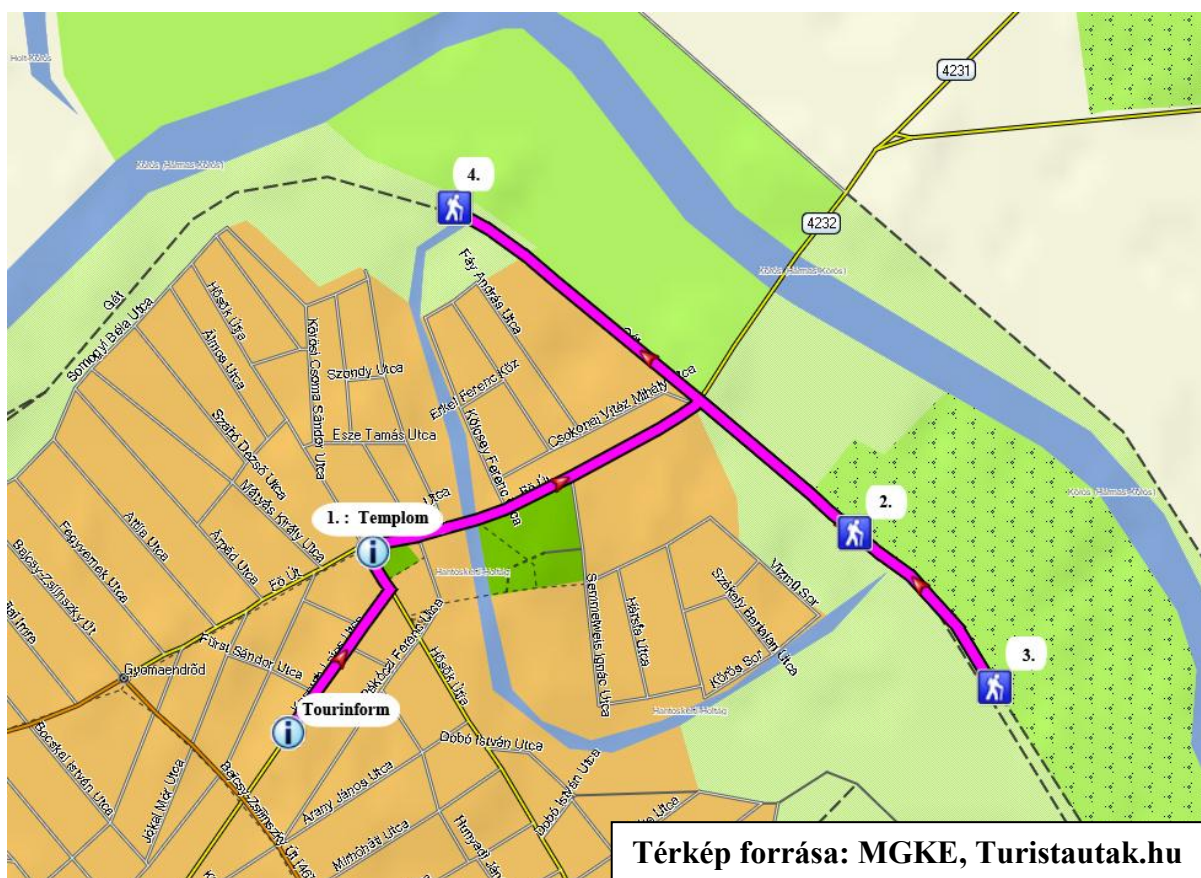
Kincskereső túrapontok

Helló Gyoma Endre vagyok, a kincskereső túrapontok játékvezetője!
Elvezetlek téged a természet kincseihez itt a Körösök ölelésében!

Keress fel néhány túrapontot. Ha a túrapontokhoz tartozó ismertető mind a 8 jelszavát megfejted apró ajándékot vihetsz el a kincses dobozból. Ha 4 jelszót megfejtetél csak úgy vihetsz ajándékot, ha a helyébe valami mást a dobozba teszel.

A doboz ott található, ahonnan az ismertetőt hoztad, és oda kell az ismertetőt is visszavinned!

Térkép a gyomai túrapontokról

1. túrapont

GPS koordináta: N 46° 56,325' E 20° 49,906'

A tourinform irodából kilépve fordulj az úton balra, és haladj addig, amíg meg nem látod a templomot. A templomnál keresd meg az információs táblát.

A jelszó a tábláról olvasható le. Mitől sérült meg a templom 1816-ban?

HÁRSFASOR

A bejárat a Hősök útján áll, mely a világháború áldozatainak emléktűje. Az út mindkét oldalát helyi védettséggű hársfasor övezi. A hársfákat a híres gyomai nyomdász család, a Kner család ültette az I. világháború gyomai áldozatainak emlékére. Pontosan annyi hársfát ültettek, ahány gyomai katona meghalt a háborúban.

2. túrapont

GPS koordináta: N 46° 56,371' E 20° 50,810'

A Fő úton haladj a templom és a Harang söröző között! Haladj el a szökőkút mellett, és menj át a kis hídon, melyen egy szobor is van. Haladj egészen a gátig. (A nagy közúti hídon már ne menj át.) Jobbra fordulva térj a gátra. Kezdetben aszfaltúton haladsz, ami később földúttá válik. **A jelszó a földúton az első nagy kilométerkőn található kétjegyű szám.**

A kilátópontig még tovább kell menni, a villanykaró mögötti zöld „bódéig”. Itt a „bódé” és a gátról levezető út közötti részről jól szemügyre vehető a folyószabályozások által létrejött táj. Olvasd el a ponthoz tartozó ismertetőt!

Az 1. pont távolsága a közúttól: 600 méter.

FOLYÓSZABÁLYOZÁSOK

Ha megállunk a gáton, és a továbbhaladás irányában nézünk, tőlünk balra kerül el a hullámtér, amelyet árvizek idején elönlöthet a víz. A gát másik oldalán a mentett oldalt látjuk, amit a gátak megvédene az árvizektől.

A kilátópontból a mentett oldalon egy holtágat látunk, mely a folyó egykori kanyarulatának a maradványa. A hullámtérben a levágott kanyarulat végét, és mellette kubikgödröket láthatunk. A kubikgödrök úgy jöttek létre, hogy innen ásták ki a gátak építéséhez a földet. Árvíz után ezek a mélyedések megtelnek vízzel, de nyáron általában kiszáradnak. Hogy ezeket a formákat jobban megnézhess érdekes lemenni az úton a gátról és közelebb menni pl. a kubikgödrökhöz.

Ez a táj nem mindig így nézet ki. Régen a folyó sokkal kanyargósabb volt, és nagyobb területeket árasztott el a víz. Abban az időben az itt élők megpróbálták összhangban élni a természettel. Csak a magasban fekvő, területeken folytattak földművelést, és ide építkeztek. Életmódjukban kihasználták a folyó nyújtotta adottságokat, de azért kisebb mértékben ők is védekeztek a víz ellen. Az ilyen tájhasználat 1526-ig működött. Amikor a törökök megtámadták az országot az itt lakók a vízi világot használták fel védekezésül. A térséget teljesen elmocsarasították, így az ellenség nem tudott behatolni a mocsár belsejébe, csak az ott lakók. Az ártéri gazdálkodás ismereteit őrző népesség egy része elmenekült, más része meghalt, így ez a fajta tájhasználat sosem tért vissza arra a szintre, mint amikor a virágkorát érte. A folyamatos pusztító árvizek miatt 1818-ban folyószabályozások kezdődtek meg, melynek következtében kialakult a terület mai képe.

3. túrapont

GPS koordináta: N 46° 56,168' E 20° 51,076'

Az első túrapont után haladj tovább a gáton 400-m-t! Útközben a jelszavas kilométerkőnél kisebb fehér 100 m köveket látsz. Menj tovább addig, míg az egyiken egy 5-öst látsz!

Itt balra a hullámtéren egy szép sokáig vízzel teli kubikgödört láthatsz. (jelentése az első túrapontnál).

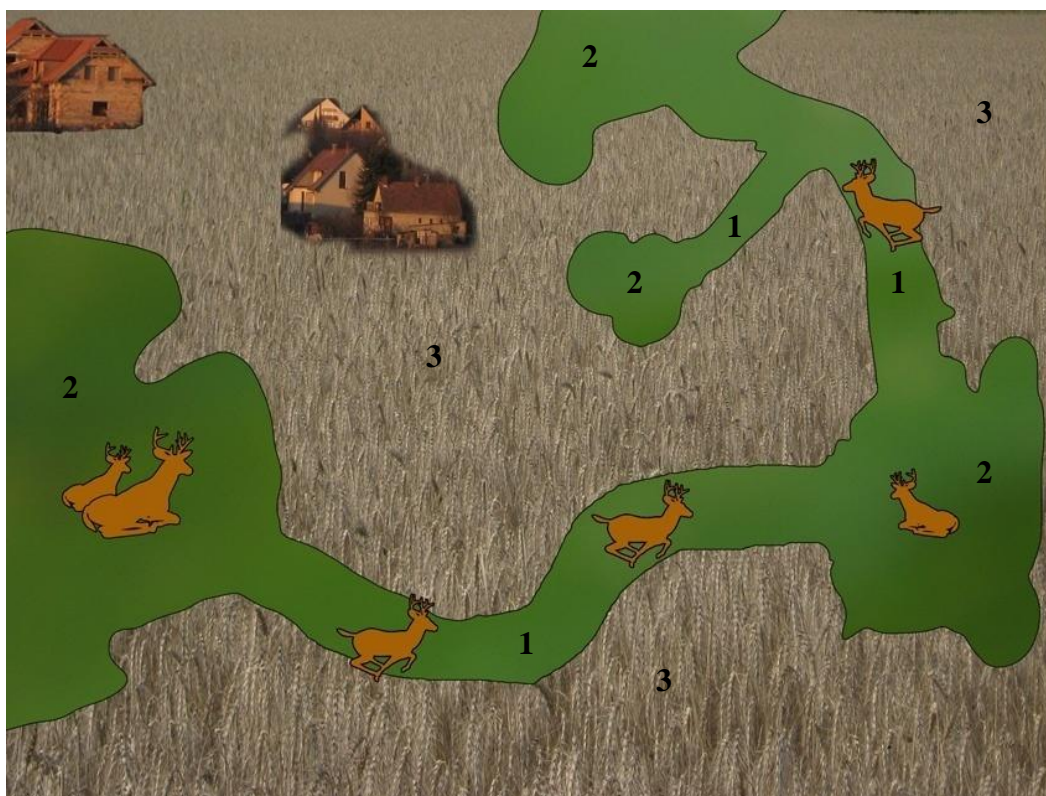
Ha végignézel a hullámtéren egy hosszú sávként látod az ártéri erdőt. Itt könnyen megértheted mi a jelentősége az ártéri folyosónak. Az idetartozó tájékoztató elolvasása után indulj el visszafelé! **A jelszó: Amikor visszafele mész az 1. túrapont felé, tőled jobbra vagy balra van az ökológiai folyosó?**

AZ ÁRTÉR MINT ÖKOLÓGIA FOLYOSÓ

Napjainkban a minket körülvevő tájból nagy területeket foglalnak el mezőgazdasági területek, és városok. Ez fokozottabban érvényesül az Alföldön, ahol a környezet adottságai nagyon kedvezőek a mezőgazdaság számára. A természetes élőhelyek, csak kisebb foltokban maradtak fent, és ezek is zsugorodnak, és egyre szétdaraboltabbak.

Az összefüggő szántók, és a városok a legtöbb állatnak akadályt jelentenek az élőhelyek közötti vándorlásban. Mivel a kisebb területek egy adott fajból kevesebb egyedet tudnak fenntartani, előbb utóbb a területen élő állatok nagy része egymás „rokona” lesz. Ez az állatok megbetegedését, az állomány legyengülését, vagy akár eltűnését is okozhatja.

Ez megelőzhető, ha az élőhelyek összeköttetésbe kerülnek egymással olyan természet közeli „folyosók” segítségével, mint pl. az ártéri élőhelyek (erdő, legelő, holtágak). Itt az állatok szabadon, ember által nem háborgatva átjuthatnak az egyik élőhelyről a másikra. Ezáltal javul a genetikai állomány, és a fajok túlélési esélye. Sok helyen nem állnak rendelkezésre ilyen természetes folyosók, ezért az állatoknak arra van szükségük, hogy ember által ültetett átjárókat használjanak. Az átjárók segítik a közlekedésben a gyakori, valamint a védett fajokat, de sajnos az idegenhonos, káros állat- és növényfajok terjedését is megkönnyítik.

(1- zöld folyosó; 2-természetes élőhely; 3-szántók, városok, stb.)

4. túrapont

GPS koordináta: N 46° 56,799' E 20° 50,051'

Menj tovább visszafelé! A következő állomás szintén a közúti híd felé vezető útról érhető el, csak most a gáton ne az 1. és 2. megállópontra indulj el, hanem az ellenkező irányba! Menj a gáton a legközelebbi holtágig.

További jelek, hogy jó helyen vagy: Két fehér betontömb (vízügyi létesítmény). Az egyik alatt egy cső fut le a gátról, a gát alján pedig egy beton „medence”.

Jelszó: a gátról lefutó cső színe.

Távolság a Dévaványai úttól: 700 méter

Ezen a helyen a hullámtér lent bemutatott jellegzetes növényeiből általában az összes megfigyelhető. Nézd szét a megállóhely 20-30 méteres körzetében, a gáton, az ártéri erdő szélén és a hullámtéri holtág partján!

A HULLÁMTÉR LÁGY SZÁRÚ NÖVÉNYEI

A lágy szárú növények közül a léglátványosabb a védett réti iszalag, amit az érkezés időszakától függően láthatsz bimbóval, virággal, vagy terméssel. (Keresd a gáton!) A másik feltűnő növény a szintén védett sárga virágú mocsári nőszirm, mely kard alakú leveleiről is könnyen felismerhető. (Keresd a hullámtéri holtág gáttal párhuzamos partján! Van egy rész kb. a holtág felénél, ahol kisebb a bozót, nincs gyalogakác, és jól rálátni a víztükörré. Ezen a helyen évek óta mindig meg lehet pillantani egy szép tövet.)

(réti iszalag bimbóval...)

(...virággal...)

(...és terméssel)

(mocsári nőszirm)

(fekete nadálytő)

A fekete nadálytő is könnyen felismerhető, melyet kenőcs formájában gyógynövényként használnak fel. (Keresd az ártéri erdő szélén.)

A farkasalmát már nehezebb észrevenni, ezért arról két képet is láthatsz. A növény különlegessége hogy bár mérgező, a farkasalma lepke hernyója ezt eszi, melytől ő maga és a lepkéje is mérgező lesz (keresd a gáton, az ártéri erdő szélén, vagy a gát tövében). A séta alatt ha nincs szerencsénk találhatunk idegenhonos selyemkórót is.

(Farkasalma)

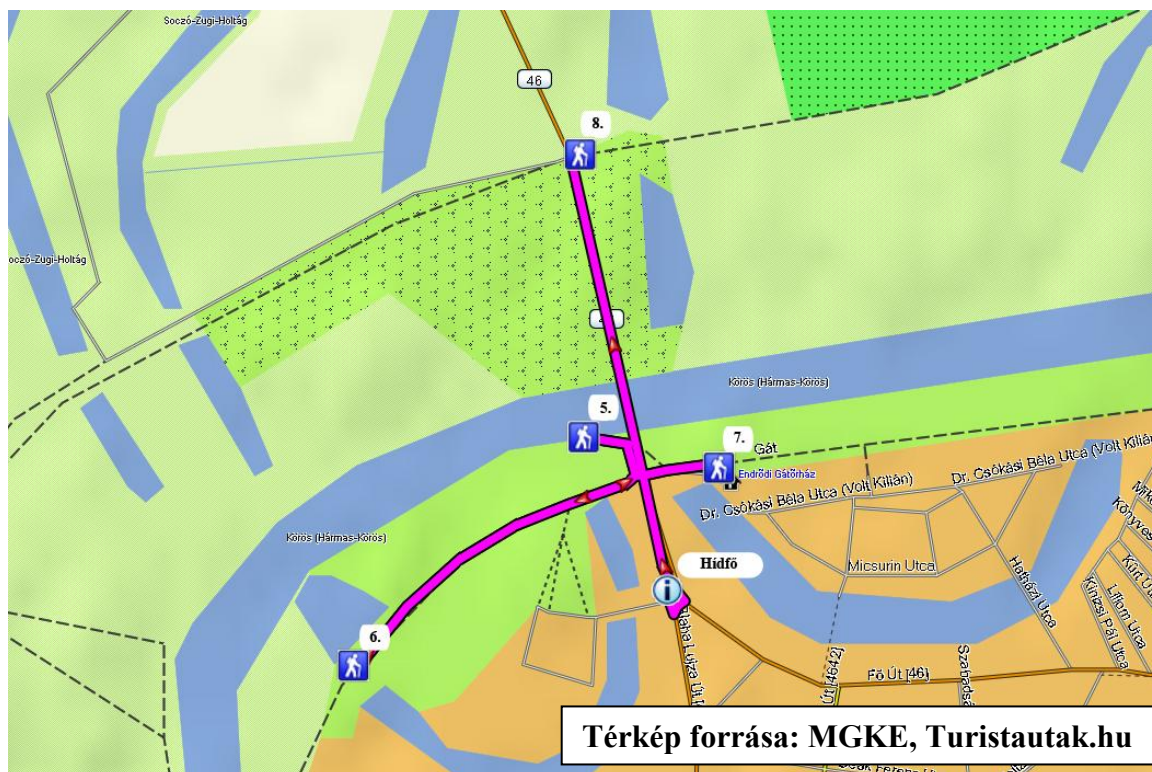

(Farkasalma)

(Selyemkóró)

Térkép az endródi túrapontokról

5. túrapont

GPS koordináta: N 46° 56,203' E 20° 46,270'

Endrőd felől megközelíthető, ha elindulsz a városból kifelé vezető úton a Körös-híd felé. A hídon ne menj át, hanem közvetlenül előtte a gátnál fordulj balra. A gátnál rögn vezet egy bazaltkövekkel kirakott út. Itt tudsz lemenni a vízpartra. A vízparton egy kikötő található, ahonnan sétahajóval is lehet kirándulni egygett.

Jelszó: A vízpartról látni lehet a körösön átívelő hidat. Van rajta két négyzet alakú tábla, az egyik piros-fehér, a másik sárga színű. A két tábla között hány hídláb helyezkedik el?

Távolság a közúttól kb. 100 méter.

A KÖRÖS FOLYÓ - KIKÖTŐ

Ha felkerested a túrapontot a Hármas-Körös partján állsz, mely 3 Körös a Sebes-, Fehér-, és a Fekete-Körös, ezenkívül a Berettyó összefolyásával alakult ki. Ezek a folyóvizek alakították ki a táj mai képét. A terület vízrajza az idők során sokat változott, de a táj mindig vízjárta terület volt. A folyószabályozások során, a térség vízháztartása teljesen megváltozott. Ma már nem önt el nagy területeket az árvíz, és gyorsan levonul a tájról. A gátakkal védett földekre kevesebb víz jut, ezért itt a vízhiány miatt a párolgás nagyobb, mint a vízutánpótlás, így a vízben jelen levő sok felhalmozódnak a talajban, és könnyen szikesedés alakul ki.

6. túrapont

GPS koordináta: N 46° 55,978' E 20° 45,943'

A 4. túraponttól kiindulva menj vissza a gátra, és haladj tovább balra. Bal kéz felől a mentett oldalon egy holtágot látsz. Innen még tovább kell menni. A gát bal oldalán egy sportpályát látsz, aminek a végénél gátról levezet egy fekete-fehér korlát. Innen jobb kéz felől egy ártéri holtágot látsz tele kiszáradt és zöld fákkal. Ezekon a fákon bakcsók és szürkegémek pihennek, melyek ha észrevesznek felröppennek, és így könnyen észrevehetőek. érdemes a pontot sötétedés előtt, vagy hajnalban fölkeresni, mert ilyenkor nagyobb eséllyel lehet madarat látni.

Jelszó: a korlátnál van egy kilométerkő. Olvasd le a kilométerkőn levő kétjegyű számot!

Távolság a közüttől kb. 500 méter

MADÁRLES

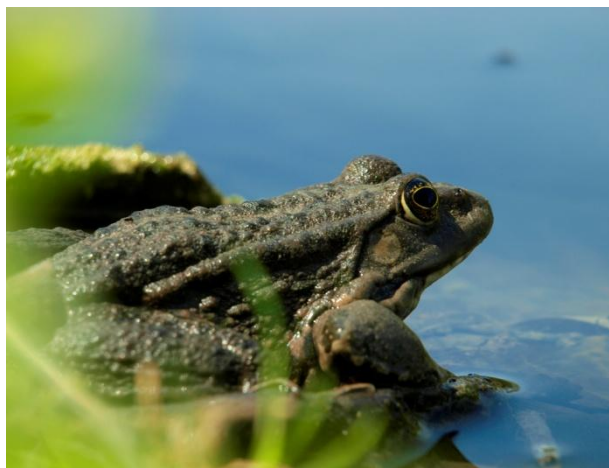
A hármaskörös állatvilága sokszínű. Legjellemzőbbek a vízhez kötődő állatok.

A területen többféle békafaj él (vöröshasú unka, kecskebéka, tavi béka stb). Hüllők közül a mocsári teknős és a vízisikló képviselteti magát területen. Ezen állatok jelenléte nagy érték, hiszen Magyarországon minden hüllő és kétéltű védett.

A megállóból a vízhez kötődő madarakból láthatunk néhányat. Leggyakrabban a bakcsót és a szürke gémet lehet itt megpillantani, melyek a holtág száraz fáin szeretnek ülni. Ezenkívül ha szerencsénk van többet is láthatunk az ártéri madárvilágból. Például kis és nagy kócsagot, egyéb gémféléket. Fészkel az ártéri erdőben a fokozottan védett fekete gólya is, mely csak ritkán kerül az ember szeme elé, mert fontos számára a háborítatlanság, kerüli az embert.

(nagy kócsag)

(tavi béka)

7. túrapont

GPS koordináta: N 46° 56,173' E 20° 46,462'

Az előző túrapontok felkeresése után menj vissza a hídhoz. Még szintén a híd város felőli oldalán kell elindulni a gáton, csak most jobbra. A gáton haladj addig, még az egyik oldalon egy vízmércét látsz a gát aljában, a másik oldalon pedig lépcső vezet le a gátról.

Jelszó: a lépcső melletti korlát két színe.

Távolság a közüttől 150 méter

A TERMÉSZETES ERDŐ

A gátról lenézve megfigyelhetjük, hogy mik egy természetes erdő jellemzői. Egy ilyen erdőben több fafajt is megfigyelhetünk, melynek fiatal és idős egyedei is jelen vannak, és semmiképpen sem szabályosan helyezkednek el. Jelen vannak magas egyenes törzsű fák, odvas fák, holtfák. Ez a változatosság több élőlénynek biztosít otthont, valamint az ilyen erdő jobban tud védekezni a különböző kártevők ellen is.

A természetese erdő jellemzője a holtfa is, mely a tápanyag utánpótlást biztosítja az erdő további fennmaradásához is. Természetes körülmények között a gátak közé szorított ártéri szakaszon az erdő nagyrészt fehér fűzből, fekete nyárból, és fehér nyárból áll, bár napjainkra a nyárfajok kereszteződtek az ültetett nemesnyárral. A folyószabályozások előtt a magasabb ártereken egyéb erdőtípusok is jelen voltak, melyekre példát a túránk során ma már nem láthatunk.

Mivel a folyószabályozások és az egyéb tevékenységek közben jelentős átalakítások történtek a tájban, ezért a területen levő erdők, élőhelyek is jelentősen átalakítottak és csak közelíteni lehet velük a természetes állapotokhoz.

(Fehér fűz)

(Fekete nyár)

(Fehér nyár levelének fonákja)

8. túrapont

GPS koordináta: N 46° 56,481' E 20° 46,265'

Ha a túrapontot a város felől közelítéd meg menj át a közúti hídon, és utána a gáton fordulj rögtön jobbra. Itt már láthatod is a nemesnyárust, amit össze lehet hasonlítani az előzőleg látott erdővel.

Jelszó: A területen lehet találni egy nemzeti parkos tábla mögött egy vízügyes táblát. Olvasd le a pirossal írt szót!

Távolság az előző túraponttól: kb. 250 méter

NEMESNYÁRAS

Jól láthatók a különbségek az előző túrapontból látható erdő, és az itt elterülő nemesnyáras között.

Az itt megfigyelhető ültetett erdő egyetlen fafajból áll, melynek minden tagja egykorú, és sorban helyezkedik el. Ez az erdő jóval kevesebb fajnak tud otthont biztosítani.

A mesterséges egykorú erdőből kiemelkedik egy nagy idős a többi közé nem illeszkedő fa. Egy-egy ilyen hagyásfa néha előfordul ültetvény jellegű erdőkben, valamint mezőgazdasági tájakon is.

Ilyenkor valami egyedi tulajdonsága miatt meghagyják a terület egy fáját, és ezzel a természetes élővilágot is segítik.

A tanösvényt létrehozták és a játékos elemeket tesztelésében segítséget nyújtottak a Jane Goodall Intézet helyi Rügyek és Gyökerek csoportjának önkéntesei.

Szövegírás: Oláh Rita

Fotók, ábrák: Oláh Tamás, Oláh Rita,

Térképek: MGKE, turistautak.hu

Munkánkat segítette: Tóth Tamás, Körös-maros Nemzeti Park